

Zdraví 2020 v MSK

Slezské dny preventivní medicíny, Ostravice, 20. - 22.3.2019

MUDr. Helena Šebáková, RNDr. Jiří Urbanec

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě
Na Bělidle 7, 702 00 Ostrava, podatelna@khsova.cz, www.khsova.cz

Obsah

- Úvod
- Současné výzvy a rizikové faktory
- Tématické oblasti pro rozvoj aktivit v ČR
- Aktivity KHS MSK
 - Programy pro děti
 - Racionální výživa a stravovací návyky u dospělých, bezpečnost potravin
 - Snižování zdravotních rizik ze ŽP a PP
 - Infekční onemocnění, provakcinační programy
 - Rozvoj zdravotní gramotnosti
- Závěr

Úvod

- Účelem Národní strategie je především stabilizace systému prevence nemocí a ochrany a podpory zdraví a nastartování účinných a dlouhodobě udržitelných mechanismů ke zlepšení zdravotního stavu populace.
- Cílem je vytvořit zdravotní systém, kam patří také KHS, založený na kvalitě, dostupnosti a principu rovnocenného postavení lidí, jako partnerů při dosahování lepšího zdraví pro všechny.

Současné výzvy a rizikové faktory

Současné výzvy a rizikové faktory

- Nárůst počtu závažných neinfekčních onemocnění (diabetes mellitus II. typu, nádorová, kardiovaskulární, duševní onemocnění, nemoci pohybového ústrojí, alergie).
- Zvýšené riziko infekčních nemocí, výskyt nových infekcí a znovu se objevujících již dříve potlačených infekcí.

Tématické oblasti pro rozvoj aktivit v ČR

- Dostatečná pohybová aktivita
- Racionální výživa a stravovací návyky
- Omezení zdravotně rizikového chování
- Snižování zdravotních rizik ze životního a pracovního prostředí
- Zvládání infekčních onemocnění, zejména nově a znovu se objevujících infekcí, infekcí spojených s poskytováním zdravotní péče, opatření proti antimikrobiální rezistenci a vakcinační programy
- Celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků
- Zdravotní gramotnost
- Evidence-based přístupy
- Podpora zdraví během celého života

Aktivity KHS MSK

- Podpora pohybové aktivity
- Výživa a stravovací návyky, bezpečnost potravin
- Snižování zdravotních rizik ze životního a pracovního prostředí
- Zvládání infekčních onemocnění, provakcinační programy
- Rozvoj zdravotní gramotnosti

Programy pro děti v MŠ

Cíl

- zábavnou a dětem srozumitelnou formou představit výhody správné výživy a pohybu, vysvětlit příjem a výdej energie z potravin
- zásady hygienického chování při jídle (mytí rukou)
- prevence možných otrav z látek, se kterými mohou děti přijít v domácnosti do styku

Forma - hra

Na zdravý semafor, Víš, co jíš?,
Víš, jak to spálíš?

Programy pro děti v ZŠ

Cíl

- srozumitelnou formou žákům představit princip výživové pyramidy
- zásady životního stylu
- určení zdroje vitamínů a minerálních látek
- pomoc žákům při volbě vhodného nápoje (množství cukru)
- seznámení žáků s netradičními potravinami

Forma - kvíz, praktické ukázky

- aktivní zapojení žáků
- ověření znalostí a pochopení projektu
- práce ve skupinách
- práce s potravinovou pyramidou

Nápoje

Cíl

- ověření možnosti zajištění pitného režimu ve školách (bylo prověřeno 65 ŠJ)
 - stavu, údržby, popř. dezinfekce zásobníků využívaných k zajištění pitného režimu
 - množství cukru v podávaných nápojích pomocí refraktometru (65 vzorků)

Výsledky 2018

- údržba na dobré úrovni - pouze ve 2 případech zjištěny nedostatky
- 61 ŠJ - nabídka min. 2 nápojů (většinou neslazený x sladký nápoj)
- 4 ŠJ bez nabídky výběru - pouze sladký nápoj
- pouze 9 nápojů s množstvím cukru pod 2g/100 ml
- v 22 případech byla nabízena čistá kohoutková voda
- 34 nápojů s množstvím cukru nad 2g/100ml (nejvíce cukru obsahoval mliecny kakaový nápoj 12,5 g/100 ml)

Problematika soli

Cíl

- získat informace o obsahu kuchyňské soli v pokrmech

Časová posloupnost

- děti - školní jídelny
- dospělí, včetně seniorů - závodní stravování, zařízení sociálních služeb
- pečivo
- pekaři - na základě výsledků laboratorních vyšetření vyvolat dialog s provozovateli pekáren ohledně možností snížení jejího obsahu
- 91 % lidí neví, jaká je denní doporučená dávka - max. 2,1 g soli/oběd (25 % denní dávky)

Monitoring stravy v domovech pro seniory

- Hodnocení rozsahu nabídky a vhodnosti stravy v zařízeních sociálních služeb s celodenním stravováním seniorů formou dotazníkového šetření (64 zařízení).
- Poskytovaná strava je pestrá
 - dostatečné množství ryb i méně tradičních potravin
 - nedostatek zeleniny, ovoce, mléka a mléčných výrobků (vláknina, vitamin C, železo, vápník a vitamin D)
 - velké množství uzenin
- Navržena výživová doporučení vedoucí ke zvyšování vhodnosti a kvality nabízené stravy - pro každé ze sledovaných zařízení samostatně.

Bezpečnost potravin

- Úroveň zdravotní nezávadnosti pokrmů z drůbežího masa a vajec v zařízeních stravovacích služeb
 - kontrola ve 31 provozovnách, nedostatky zjištěny v 10 případech
 - mikrobiologické vyšetření 36 vzorků pokrmů s kratší tepelnou úpravou
 - výsledky negativní
- Cílené odběry vzorků různých druhů koření používaných v provozovnách stravovacích služeb
 - odebráno 36 vzorků pepřů nebo kořenících směsí
 - pozitivní nález salmonel ve dvou případech (*S. Ruiru*, *S. Oranienburg* a *S. Newport*) - vydán zákaz používání koření pro výrobu pokrmů
- Kontrola 118 fritovacích lázní - v 17 případech olej za hranicí použitelnosti (výměna oleje)

Snižování zdravotních rizik ze ŽP a PP

- Preventivní postupy jsou uplatňovány v různých stupních řízení podle stavebního zákona, zákona o posuzování vlivů stavby na životní prostředí (EIA) a zákona o integrované prevenci (IPPC) - 6040 stanovisek.
- Prevence infekčních onemocnění přenosných vodou souvisí s průběžnou kontrolou kvality pitné vody (175 kontrol, přímá souvislost zdravotních obtíží prokázána v 1 případě).
- Zdravotní rizika z koupání jsou sledována na přírodních i umělých nádržích
 - pozornost věnována výskytu sinic, problémem posledních let je výskyt cercáriové dermatitidy - 2 zákazy koupání
- Vliv hluku různých zdrojů na okolní prostředí s chráněnými prostory - 159 podnětů, z toho více než 50 % oprávněných.

Snižování zdravotních rizik ze ŽP a PP

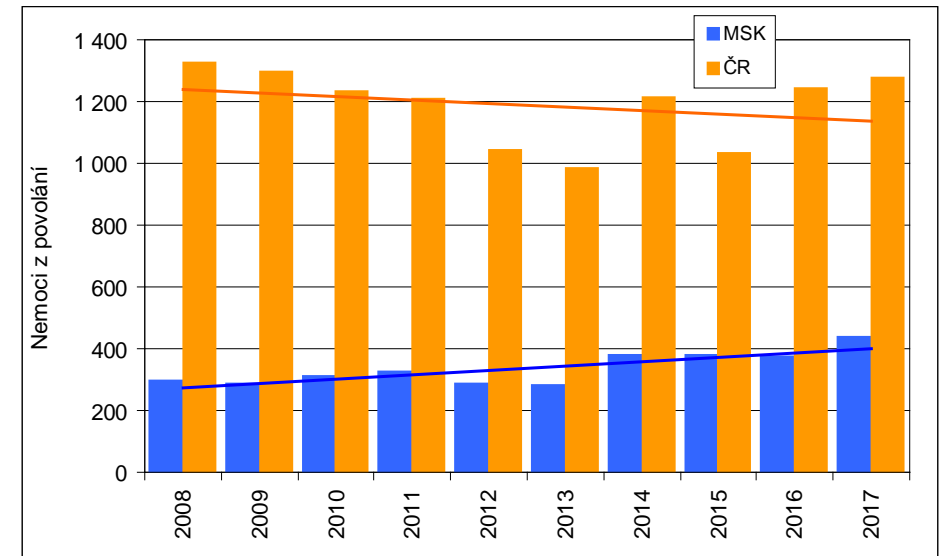
- Likvidace staré ekologické zátěže (laguny Ostramo)
 - jednání se zástupci KÚ MSK a ČIŽP
 - U ZÚ Ostrava zadáno hodnocení aktuálního zdravotního rizika, výsledky projednány se zainteresovanými subjekty
- Hodnocení zdravotních ukazatelů ve vztahu ke znečištění ovzduší.
- Aktivní člen komise hejtmána MSK pro zlepšení kvality ovzduší.

Snižování zdravotních rizik ze ŽP a PP

- Posuzování projektových dokumentací staveb, kdy by mohly být negativně ovlivněny zdravé pracovní podmínky (vydáno 2282 stanovisek).
- Minimalizace rizika vzniku nemocí z povolání - kategorizace prací.
- Kontroly zajištění pracovnělékařských služeb a absolvování vstupních a periodických lékařských prohlídek
- Vkládání informací do registru REGEX.

Snižování zdravotních rizik ze ŽP a PP

- V MSK v roce 2017 uznáno 438 nemocí z povolání.
- Rostoucí trend šetření suspektních nemocí z povolání - v roce 2018 celkem 507 případů (lokální svalová zátěž, vibrace přenášené na ruce).
- Nejúčinnější opatření - řízená rotace zaměstnanců na jednotlivých pracovištích a bezpečnostní přestávky.

Infekční onemocnění

- Surveillance infekčních onemocnění - v roce 2018 v MSK hlášeno a vykázáno do celostátního registru celkem 13 204 infekčních onemocnění.
- Epidemiologické šetření epidemií - zaznamenáno 14 epidemických výskytů.
 - Risk assessment - vyhledávání kontaktů, izolace, karanténa, dezinfekce
 - Risk management
 - Sběr epidemiologických dat
- National Focal Point pro legionelózy
 - zpracování dat legionelóz za ČR a jejich předání ECDC
 - průběžné hlášení cestovních legionelóz do ELDSNet

Infekční onemocnění

- SZD ve zdravotnických zařízeních a zařízeních sociálních služeb
 - monitoring a protiepidemická opatření v souvislosti s výskytem rezistentních a multirezistentních kmenů ve zdravotnických zařízeních
 - šetření hromadných výskytů a nákaz spojených se zdravotní péčí ve zdravotnických zařízeních
- Spolupráce s IZS MSK
 - KHS MSK je součástí operačního plánu MSK pro případ výskytu vysoce nakažlivé nemoci
 - v roce 2018 koordinovala převoz pacienta s podezřením na nákazu MERS CoV do nemocnice Na Bulovce v Praze
- Funguje úzká přeshraniční spolupráce s Polskou republikou.

Provakcinační programy

- Informační systém imunizace dětí
 - zvaní dětí na pravidelné očkování
 - průběžná kontrola proočkovanosti
 - možnost zvaní dětí na mimořádné očkování
- Administrativní kontrola proočkovanosti
 - provedena v ordinacích 273 pediatrů u dětí, jejichž příjmení začíná na písmeno „H“
 - nízká proočkovanost proti spalničkám
- Konzultační činnost pro pediatriy a praktické lékaře pro dospělé

Rozvoj zdravotní gramotnosti

- Ročenka a zpravodaj (výsledky SZD, zdravotní ukazatele obyvatel MSK a údaje o infekčních a neinfekčních onemocněních).
- Pravidelné informace o aktuální situaci v oblasti ochrany veřejného zdraví v regionu prostřednictvím všech typů sdělovacích prostředků a ČTK, www.khsova.cz, facebook, Instagram.
- Celkem 211 informativních výstupů, publikování 11 článků v odborných časopisech, aktivní prezentace na různých akcích (semináře, konference) - 172 příspěvků v roce 2018.

Rozvoj zdravotní gramotnosti

- Vzdělávací akce
 - pro bezpečnostní techniky
 - pro zdravotnické pracovníky a ústavní hygieniky
 - pro provozovatele stravovacích zařízení, včetně školních jídelen
 - hygienické minimum pro provozovatele služeb péče o tělo
 - akce v oblasti výživy seniorů
- KHS MSK v roce 2018 organizovala tři celostátní konference
 - konference s mezinárodní účastí Slezské dny preventivní medicíny v Ostravici
 - Pachnerovy dny hygieny práce v Karlově Studánce
 - 16. pracovní celorepublikové setkání k problematice vod na Čeladné

Rozvoj zdravotní gramotnosti

- Den Země - v roce 2018 byl nosným tématem „Život v pohybu“ (akce byla zaměřena hlavně na děti)
- Týden zdraví
- Týden mobility
- Veletrh sociálních služeb
- Den bez tabáku
- Dny zdraví
- Dny NATO

Závěr

- Aktivity KHS MSK naplňují cíle programu Zdraví 2020 na regionální úrovni.
- V tomto směru budeme i nadále prohlubovat naši činnost tak, aby byla srozumitelná a prospěšná pro zdraví našich spoluobčanů.
- Spolupráce s ostatními zainteresovanými subjekty jak na regionální, tak na celostátní úrovni, je důležitou součástí našich aktivit.
- Hygiena a epidemiologie jsou medicínské obory, ve kterých je nezbytné se neustále vzdělávat.

Jediný způsob,
jak dělat skvělou práci,
je milovat, co děláte.

Steve Jobs

Děkuji za pozornost.